

Agregat prądowórczy – generator typu PKML-166a

NUMER INWENTARZA:

CMM/S/262/B

TYTUŁ:

Agregat prądowórczy – generator typu PKML-166a

AUTOR:

Zakłady Okrętowych Urządzeń Elektrycznych i Automatyki – (ZOUEiA) Elmor

CZAS POWSTANIA:

1955

TYP OBIEKTU:

urządzenie

RODZAJ:

technika

WYSOKOŚĆ:

1500 mm

SZEROKOŚĆ:

850 mm

DŁUGOŚĆ:

1950 mm

MASA:

0.86 t

WŁAŚCICIEL:

Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku

KOLEKCJA:

maszyny i urządzenia, ss. "Sołdek"

MIEJSCE POWSTANIA:

Gdańsk, ul. Wałowa 63, Polska

MIEJSCE POZYSKANIA:

Szczecin, Polska

MATERIAŁ:

metal, miedź

TECHNIKA:

przemysł maszynowy

DZIAŁ:

Oddział Statek-muzeum "Sołdek"

DARCZYŃCA:

Ofiarowany przez Polską Żeglugę Morską (PŻM)

LOKALIZACJA:

Statek-muzeum "Sołdek" w Gdańsku, wystawa

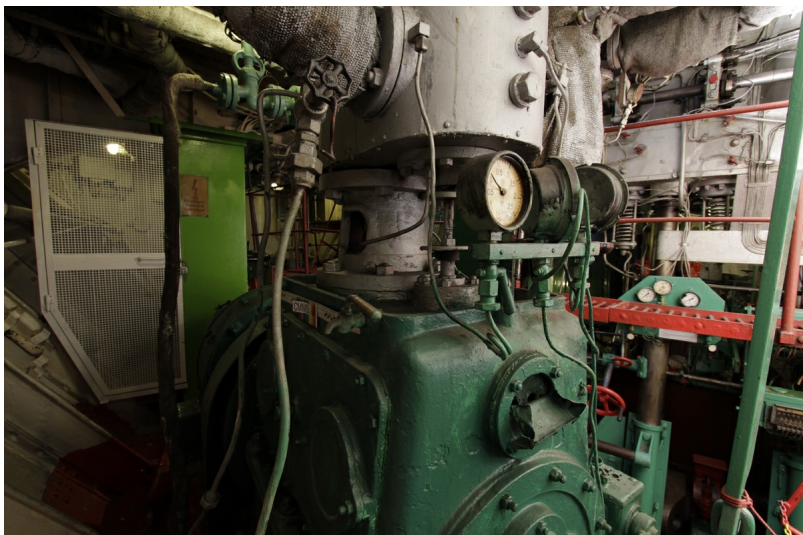
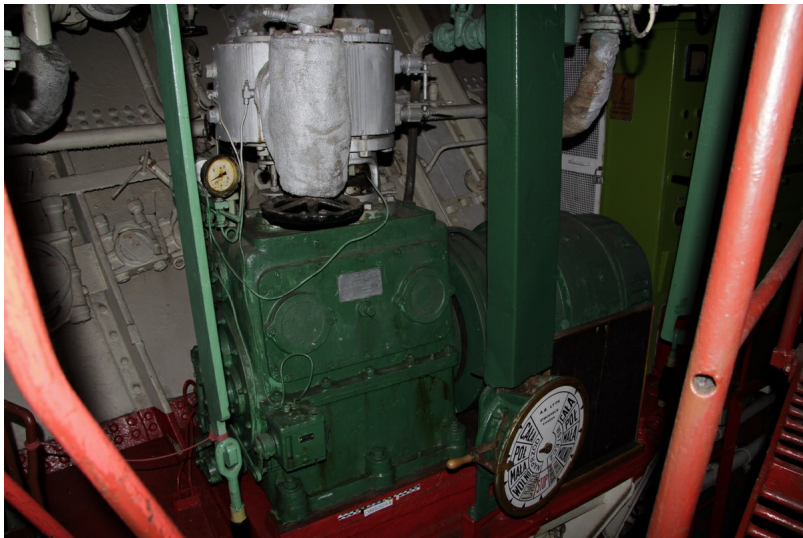
OPIS:

Generator elektryczny prądu stałego o mocy 28 kW (pośrednio wynika z tabliczki znamionowej oraz wpisów do Polskiego Rejestru Statków w latach 1962–1995, z wyłączeniem 1966 r., gdy podano moc 48 kW), wyprodukowany w Polsce. Razem z silnikiem stanowi jeden z dwóch agregatów prądotwórczych na s.s. „Sołdek”. Oba umieszczone przy prawej burcie w maszynowni. Opisany umieszczony bliżej wejścia od strony dziobu. Agregaty prądotwórcze zapewniały zasilanie w energię elektryczną na statku w trakcie podróży morskich oraz podczas postoju w porcie, przy czym podczas pobytu w porcie statek mógł być zasilany energią z lądowej sieci elektrycznej za pośrednictwem przetwornicy energii elektrycznej zainstalowanej w maszynowni statku. Przetwornica na s.s. „Sołdek” nie zachowała się.

W czasie eksploatacji „Sołdka” kilkakrotnie wymieniano urządzenia agregatów prądotwórczych. Początkowo stosowano prądnice produkcji Zakładów Maszyn Elektrycznych M22 w Gdańsku o mocy 20 kW. Natomiast w 1962 r. w użyciu była jedna prądnica wyprodukowana w Polsce o mocy 28 kW (pokrywa się z wpisem do Polskiego Rejestru Statków) i jedna prądnica produkcji Conz Elektzitatstwerk typu J64g o mocy 20 kW. Tabliczka znamionowa generatora [znaki zapytania oznaczają trudne do odczytania fragmenty tablicy]: „Prądnica prądu stałego, / PKML-166a 0033 1955 / [?] 28 [?] 230, / Praca C P0Z [?] 600 ob./min / wzb.[?] włas. / Temp. 40 C 860 23+MR” Widać pozostałość wybitego znaku PRS. Wybitý numer ?033 – przypuszczalnie numer seryjny, być może: 1033 lub 0033 Wartość 1955 to najprawdopodobniej rok produkcji. Powyżej tabliczki znamionowej trójkątna tabliczka (o długości podstawy zbliżonej do szerokości tabliczki poniżej) skierowana wierzchołkiem do góry, równoboczna, w centrum wizerunek kotwicy dwuramiennej z nałożonym dużym kołem zębatym, w połowie wysokości trzonu kotwicy skośnie kreski zakończone z jednej strony grotem. Poprzeczka kotwicy w kształcie wału windy. W lewym rogu litera „N”, w prawym rogu liczba „11”, obok poprzeczki kotwicy wybite „KT 16” (KT – Kontrola Techniczna) Oznaczenie PKM dla maszyn prądu stałego stosowane było (i wciąż jest) przez ELMOR, gdzie litera P oznacza maszynę prądu stałego, K – obudowę kroploszczelną, a M – wzbudzenie bocznikowo-szeregowe. Opis fizyczny: Całość spoczywa na masywnym, żeliwnym fundamencie (wys. 230 mm). Prądnica połączona z silnikiem za pomocą wału. Obudowa prądnicy: masywny cylinder, przy silniku parowym łukowata osłona koła zamachowego i sprzęgła. Od rufy na obudowie: 2 uchylne klapy z otworami wentylacyjnymi, zamykane od góry na śrubę motylkową. Malowanie: całość zielona. Po zakończeniu II wojny światowej utworzono Zakłady Elektrotechniczne bazujące na infrastrukturze warsztów Siemens-Schuckert Werke w Gdańsku Wrzeszczu przy ul. Wajdeloty 22a/Biała 7 (Siemens-Schuckert-Werke A.G., Febrications- und Reperatur-werkstatt, Langfur, Marienstr. 22a). Na podstawie Zarządzenia Ministra Przemysłu Ciężkiego z dnia 30 maja 1950 r. przekształcono je (w połączeniu z częścią Wydziału Elektrycznego Stoczni Gdańskiej) w grudniu 1950 r. w przedsiębiorstwo państwowe wyodrębnione Gdańskie Zakłady Maszyn Elektrycznych z siedzibą przy ul. Straży Portowej 2 (obecnie ul. Wałowa 63). Zakłady podlegały nadzorowi Centralnego Zarządu Przemysłu Elektrotechnicznego. Wkrótce (najprawdopodobniej w 1953 r.) zostały przemianowane na Zakłady Okrętowych Urządzeń Elektrycznych i Automatyki (ZOUeIA) ELMOR. Przedsiębiorstwo produkowało elektryczne urządzenia i maszyny okrętowe: maszyny prądu stałego, aparaturę sterującą napędów elektrycznych, rozdzielnice główne i pomocnicze. Po 1960 r. rozpoczęło produkcję maszyn prądu przemiennego niskiego napięcia, a od lat 80. urządzeń rozdzielczych średniego napięcia. W 1992 r. firma została spółką prawa handlowego pod nazwą ELMOR SA, a w 1997 została sprywatyzowana. S.s. „Sołdek” to pierwszy stalowy statek pełnomorski zbudowany w polskich stocznich po drugiej wojnie światowej. Jest to jednocześnie prototyp serii węglorudowców (częściej nazywanych rudowęglowcami) B30. Armatorem s.s. „Sołdek” była Polska Żegluga Morska, a portem macierzystym Szczecin. Uroczyste podniesienie bandery odbyło się 25 października 1949 roku. Statek odbył 1476 podróży w czasie służby trwającej 31 lat i 65 dni – co stanowi rekord polskiej floty pod względem ilości rejsów z ładunkiem w podanym okresie. W tym czasie przewiózł 3,5 mln ton węgla i rudy żelaza. Odwiedził 60 portów, głównie w Szwecji i Danii, dowodzony był przez 50 kapitanów. Statek wycofano ze służby 30 grudnia 1980 r. i przekazano na muzeum w dniu 28 kwietnia 1981 roku. 17 lipca 1985 roku s.s. „Sołdek” został udostępniony do zwiedzania jako oddział Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

BIBLIOGRAFIA:

Sienicki I., Dzieje statku-muzeum „Sołdek”, Gdańsk 1988. Huras B., Serce „Sołdka” [w:] Zaczęło się od „Sołdka”. Sympozjum w Centralnym Muzeum Morskim w Gdańsku, 6 listopada 2008 roku, Studia i materiały Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku, Gdańsk 2009. Plan maszynowni, nr rys. brak, skala 1:50, Politechnika Gdańska Katedra Teorii Okrętu, Glazer, 1952, światłokopia, (CMM/APK0/678). Zarządzenie Ministra Przemysłu Ciężkiego z dnia 30 maja 1950 r., Monitor Polski, Nr A-67, 1950, poz. 797, s.533. ELMOR S.A., Maszyny Elektryczne Prądu Stałego, Prądu Przemienne, Hamulce Elektromagnetyczne, dostępne w Internecie: http://www.elmor.com.pl/elmor_pliki/produkty/maszyny/Elmor%20-%20Maszyny%20elektryczne.pdf [2012-10-11 21:32] Informacje o przedsiębiorstwie ELMOR, http://www.elmor.com.pl/elmor_pliki/firma.p.htm [2012-10-11 20:56] Węgrocka M., Juściński R., Eksploatacja i dowódcy s.s. „Sołdek” na podstawie zasobu archiwalnego CMM i materiałów prasowych [w:] 25 lat statku-muzeum „Sołdek”. Sympozjum w Centralnym Muzeum Morskim w Gdańsku, 6 listopada 2006 roku, Studia i materiały Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku, Gdańsk 2008.

CKWS
CENTRUM KONSERWACJI
WRAKÓW STATKÓW

NARODOWE
MUZEUM
MORSKIE
w Gdańsku

WIRTUALNE
MUZEUM
MORSKIE

Copyright © 2016 Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku. Niektóre prawa zastrzeżone

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY

KONSERWACJA
I REWITALIZACJA
DZIEDZICTWA
KULTUROWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Projekt Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie – budowa infrastruktury kultury Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku.

WSPARCIE UDZIELONE Z FUNDUSZY NORWESKICH I FUNDUSZY EOG, POCHODZĄCYCH Z ISLANDII, LIECHTENSTEINU I NORWEGII, ORAZ ŚRODKÓW KRAJOWYCH.

POLITYKA PRYWATNOŚCI